

Poznań, 23 grudnia 2010 r.

OPINIA

DOT. PROJEKTU ROZPORZĄDZENIA MINISTRA ŚRODOWISKA W SPRAWIE GATUNKÓW ZWIERZĄT NIEBEZPIECZNYCH DLA ŻYCIA I ZDROWIA LUDZI (wersji z 26 listopada 2010 r.)

Rozporządzenie to jest pilnie potrzebne. Jest to jedna z najdawniejszych zaległości legislacyjnych, jeśli chodzi o akty wykonawcze do przepisów ustawy o ochronie przyrody. W praktyce luka ta uniemożliwiała kontrolowanie posiadania zwierząt, które ze względu na swoje właściwości biologiczne mogą stwarzać zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi.

Wersja projektu, będąca przedmiotem obecnych konsultacji, jest znacznie lepsza od wersji z poprzednich lat. Choć wymaga pewnych korekt, są to w większości drobne poprawki redakcyjne lub niewielkie zmiany merytoryczne, które można wprowadzić stosunkowo łatwo, co daje nadzieję, że tym razem rozporządzenie to może zostać wydane w niedługiej przyszłości.

Poniżej przedstawiamy szczegółowe uwagi, wraz z propozycjami konkretnych zmian.

I. UWAGI DO TEKSTU ROZPORZĄDZENIA

1. § 3 ust. 1 pkt 1 – dodać przecinak po wyrazie „zwierząt” (korekta oczywistego błędu), a na końcu dodać: „na które składają się.” (bez tego powiązanie punktów z wstępem to tego ustępu nie jest jednoznaczne).
2. § 3 ust. 1 pkt 2 lit. b – powinno być „b) ogrodzenia, fosy, bramy, furtki, śluzy i inne zamknięcia terenu.” (propozycja uzupełnienia listy oraz korekta ujęcia – zabezpieczeniem jest ogrodzenie, a nie ogrodzony teren, co jest ważne także w świetle postanowień ust. 2).
3. § 3 ust. 2 pkt 3 – po wyrazie „zabezpieczeń” dodać wyrazy „wewnętrznych i” (zabezpieczeń wewnętrznych też nie należy pozostawiać otwartych, gdy znajdują się w nich zwierzęta niebezpieczne).
4. § 3 ust. 2 pkt 8 – rozważyć, czy zamiast „A5”, nie należy wpisać „20 x 15 cm” (czy format A5 jest zdefiniowany w przepisach prawnych?).
5. § 3 ust. 3 pkt 1 – po wyrazie „istnieje” dodać przecinek (wtrącenie należy z obu stron zamknąć przecinkami, także jeśli znajduje się przed spójnikiem „oraz”).
6. § 3 ust. 3 pkt 3 – dodać punkt 3 w brzmieniu: „3) sprzęt umożliwiający schwytanie lub unieszkodliwienie zwierzęcia w przypadku jego ucieczki.” (posiadanie takiego sprzętu w łatwo dostępnym miejscu powinno być obowiązkiem niezależnie od szczegółowych wskazań).

zawartych w załączniku nr 3, które w przypadku niektórych gatunków doprecyzowują rodzaj tego sprzętu).

7. § 4 ust. 1 – zamiast „gatunków lub grup gatunków zwierząt niebezpiecznych” powinno być „zwierząt z gatunków lub grup gatunków niebezpiecznych” (przetrzymuje się zwierzęta, a nie gatunki).

8. § 4 ust. 2 – po wyrażeniu „w ust. 1” dodać przecinek (wtrącenie należy z obu stron zamknąć przecinkami).

9. § 4 ust. 3 – nadać temu ustępowi brzmienie: „*W przypadku przetrzymywania zwierząt niebezpiecznych z więcej niż jednego gatunku lub grup gatunków, warunki określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia powinny być spełnione dla każdego z nich.*” (w pierwotnym brzmieniu sens przepisu jest niejednoznaczny i może być rozumiany w taki sposób, że wszystkie warunki muszą być spełnione niezależnie od tego, jakie zwierzęta się przetrzymuje).

10. § 5 ust. 1 – zamiast „*Niebezpieczne zwierzęta kręgowo znakuje się*” wpisać: „*Warunkiem przetrzymywania niebezpiecznych zwierząt kręgowych jest ich oznakowanie*” (warto zaznaczyć, że znakowanie zwierząt jest jednym z „warunków przetrzymywania” – inaczej zalecenia te wykraczałyby poza delegację ustawową dla tego rozporządzenia).

11. § 5 ust. 7 i 8 – obecne przypisy dolne („Objaśnienia”) do załącznika nr 4 należy przenieść do rozporządzenia jako kolejne ustępy § 5, w brzmieniu:

„7. *Podany w załączniku nr 4 do rozporządzenia górny wiek lub rozmiar, do którego należy oznakować zwierzę, wyznacza moment, od którego zwierzę zgłaszane do rejestru lub wpisane do rejestru powinno być oznakowane mikroczipem. Jeśli do chwili przekroczenia tego rozmiaru czy wieku zwierzęcia z różnych przyczyn nie oznakowano, należy zrobić to bez zbędnej zwłoki.*

8. *Jeżeli wymaga tego dobrostan zwierzęcia, tj. w szczególności z uwagi na chorobę, kondycję czy rozmiary zwierzęcia, lekarz weterynarii może podjąć decyzję o późniejszym oznakowaniu niż to określono w załączniku nr 4 do rozporządzenia, wydając zaświadczenie, w którym podaje przyczynę późniejszego oznakowania oraz okoliczności, po zaistnieniu których będzie można zwierzę oznakować.*”

(są to istotne unormowania, wprowadzające odstępstwa od ogólnej zasady, powinny więc być postanowieniami rozporządzenia, a nie jedynie objaśnieniami do tabelki w załączniku).

12. § 6 – zrezygnować z tworzenia osobnego paragrafu, a jego ustępy wpisać jako kolejne ustępy § 5 (wydzielenie tych przepisów w osobnym paragrafie nie ma uzasadnienia i wprowadza zamieszanie).

13. § 6 ust. 1. Wykreślić ten ustęp (rozwiązanie najlepsze) lub ew. nadać mu brzmienie:

„9. *W przypadku oznakowania zwierzęcia w sposób, o którym mowa w art. 66 ust. 5 rozporządzenia Komisji (WE) nr 865/2006 z dnia 4 maja 2006 r. ustanawiającego przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi (Dz. U. L 166 z 19.6.2006, str. 1, z późn. zm.), uznaje się, że warunek, o którym mowa w ust. 1 jest spełniony.*”

(proponowane w projekcie brzmienie tego ustępu jest zapewne wynikiem nieporozumienia, a dodatkowo jest niezgodne z zasadami techniki prawodawczej:

- 1) rozp. 865/2006 nakazuje taki sam sposób znakowania żywych kręgowców jak § 5 ust. 1, a więc zapis, że w przypadku oznakowania zgodnie z tym rozporządzeniem § 5 nie stosuje się, nie ma sensu, gdyż oznaczałoby, że § 5 ust. 2-4 nie stosuje się praktycznie

nigdy, gdyż nie stosuje się ich w przypadku stosowania zasad określonych w § 5 ust. 1, gdyż są one jednocześnie zgodne z rozp. 865/2006;

- 2) rozp. 865/2006 zawiera także zasady znakowania okazów martwych, które nie mają tu zastosowania, znakowania ptaków za pomocą obrączek o nieprzerwanym obwodzie zakładanych pisklątom – które nie mają zastosowania w przypadku kazuarów z przyczyn właściwości biologicznych tych ptaków, a także wyjątki określone w art. 66 ust. 5, które od biedy można dopuścić, choć nie ma takiej potrzeby, komplikuje to jedynie przepis i może to jedynie utrudnić kontrolę jego przestrzegania;
- 3) w przypadku dopuszczenia wyjątków, o których mowa w art. 66 ust. 5 rozp. 865/2006 (po co?), nie ma żadnych powodów, by uznawać, że żadnych postanowień § 5 „nie stosuje się” – raczej zelżałoby zapisać, że takie oznakowanie jest równoważne temu, o którym mowa w ust. 1).

14. § 6 ust. 3 – zamiast „w § 5 rozporządzenia” wpisać: „w ust. 1” (zmiana ta jest zgodna z propozycją włączenia tego ustępu do § 5; ponadto w przypadku odsyłania do paragrafów tego samego rozporządzenia, po podaniu numeru paragrafu nie wpisuje się wyrazu „rozporządzenia”).

15. Uwaga ogólna – w rozporządzeniu uwzględniono warunki przetrzymywania i znakowania także w odniesieniu do zwierząt z kategorii I. Byłoby to uzasadnione merytorycznie, gdyby ustawa przewidywała jakikolwiek obowiązek przestrzegania tych zasad i prowadzenia znakowania przez podmioty uprawnione do przetrzymywania zwierząt z kategorii I. Tymczasem przepisów takich brak. W związku z tym zamieszczanie takich nakazów jest przepisem pustym, bez znaczenia normatywnego, wprowadzającym jedynie wątpliwości co do znaczenia innych przepisów. Takie rozwiązanie jest naszym zdaniem niedopuszczalne legislacyjnie, sprzeczne z zasadami techniki prawodawczej. Jest ot także sprzeczne z konstytucyjnym nakazem jasności i racjonalności prawa, co zostało potwierdzone w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 lipca 2010 r. (Sygn. akt Kp 9/09), który orzekł, że tworzenie przepisów, które nie zawierają żadnej treści normatywnej, jest sprzeczne z zasadą poprawnej legislacji nakazanej przez art. 2 Konstytucji RP.

II. UWAGI DO ZAŁĄCZNIKÓW NR 1 i 2

A. Uwagi do konstrukcji tych załączników

1. Podawanie w załącznikach nadrodzin, i podrodzin wprowadza tylko niepotrzebne zamieszanie. Nie jest stosowane konsekwentnie, a jedynie w wybranych przypadkach. Proponujemy:

- ograniczyć podawanie jednostek systematycznych, nie będących pozycjami spisu, jedynie do rzędów,
- niższe jednostki podawać wyłącznie wówczas, gdy stanowią one pozycję spisu (grupe gatunków objętych rozporządzeniem) i wówczas z przyjętą w podobnych przypadkach metodyką przy nazwie naukowej dodawać skrót „spp.”, np.:

34.	wielkie koty – wszystkie gatunki	Pantherinae spp.
-----	----------------------------------	------------------

- mimo odstąpienia od wymieniaania niższych niż rząd jednostek systematycznych nie będących pozycjami spisu, zachować obecną kolejność pozycji spisu – zgodną z systematyką,
- pamiętając, że w nomenklaturze zoologicznej jednostki powyżej rodzaju nie piszemy kursywą, stosować się do tej zasady w tabeli oraz odstąpić od objaśnienia pod tabelą o sprzecznej z zasadami pisowni czcionką pochyłą wszystkich jednostek, co nie ma żadnego znaczenia praktycznego czy legislacyjnego.

2. Stosowanie całych wyższych jednostek systematycznych jako pozycji listy jest rozwiązaniem słusznym, ale w obecnym kształcie niejednoznaczny. Systematyka zmienia się, jednostki systematyczne są łączone, dzielone, poszczególne gatunki są przenoszone między nimi. Stąd w przypadku uregulowań prawnych stosujących takie rozwiązanie należy podać listę referencyjną publikacji - standardowe źródła nomenklatury, którą należy stosować (na wzór np. załącznika VIII do rozporządzenia Komisji (WE) nr 865/2006). Zestawienie to może być zamieszczone w załączniku nr 1 pod tabelą, a w załączniku nr 2 można dać jedynie adnotację, że stosuje się te same źródła nomenklatury, które wymieniono w załączniku nr 1.

B. Uwagi do załącznika nr 1

1. Podobnie jak w przypadku poprzednich wersji rozporządzeń, wydaje się, że podział pajęczaków na kategorie I i II jest niekonsekwentny, a listy są niepełne. Podtrzymujemy opinię, że co najmniej w przypadku zwierząt jadowitych klasyfikację do poszczególnych kategorii należy oprzeć o przyjęte jasne kryteria oraz ekspertyzę specjalistyczną.

W kategorii I brakuje np. kilku taksonów stwarzających poważne zagrożenie (np. czarna wdowa – *Latrodectus mactans* w przypadku braku dostępnej szczepionki powoduje śmierć w około 5% ukąszeń, a ze względu na rozmiary istnieje duże niebezpieczeństwo ucieczki).

2. Węży jadowitych dotyczy podobna uwaga jak pajęczaków. Trudno ocenić tę listę, nie znając kryteriów, którymi się kierowano.

Znowż też pojawia się problem taksonomiczny – np. wg niektórych nowszych systematyk, grzechotnikowate (w załączniku odrębna pozycja) to podrodzina żmijowatych. Stąd podanie standardowych źródeł nomenklatury jest konieczne dla zapewnienia jednolitego rozumienia zamieszczonych spisów.

3. W pozycji 53 powoływanie się na „kategorię I” w załączniku, który ją określa nie jest najszczęśliwsze. Proponujemy brzmienie”

„- *mieszance gatunków zwierząt, których co najmniej jeden przodek należał do gatunku uwzględnionego w pozycjach 1-52.*”

C. Uwagi do załącznika nr 2

1. Uwagi do pajęczaków i jadowitych węży jak w przypadku Załącznika 1.

2. Zamieszczanie pytonów w rodzinie Boidae jest dyskusyjne i dobrze obrazuje niejednoznaczność aktualnej systematyki. Proponujemy odstąpić od podawania rodzin, o ile nie stanowią pozycji listy.

3. Pewne wątpliwości budzi lista dusicieli proponowanych do uwzględnienia w tym załączniku. Np. w przypadku pytona tygrysięgo, proponujemy rozważyć co najmniej wyłączyć pytona tygrysięgo ciemnoskórego (*Python molurus bivittatus*). Podgatunek ten nie jest zwykle agresywny (choć zdarzają się takie okazy), a jest bardzo licznie hodowany w Polsce i jego włączenie na listę spowoduje poważne obciążenie systemu. Podobnie wątpliwości budzi anakonda żółta, która rzadko przekracza 3 m długości (lecz potrafi dotkliwie kąsać). Jakkolwiek węże te (zwłaszcza duże osobniki) mogą stwarzać potencjalne zagrożenie, wydaje się, że jest ono statystycznie mniejsze niż w przypadku wielu zwierząt, które nie znalazły się na liście.

4. Zbytnią ostrożnością wydaje się także zamieszczenie na liście gibbonowatych.

5. W pozycji 58 powoływanie się na kategorie w załącznikach, które je określają nie jest najszcześniejsze. Proponujemy brzmienie:

„- mieszańce gatunków zwierząt, których co najmniej jeden przodek należał do gatunku uwzględnionego w pozycjach 1-57, z wyjątkiem tych, których co najmniej 1 przodek należał do gatunku wymienionego w załączniku nr 1”.

III. UWAGI DO ZAŁĄCZNIKA NR 3

1. Ust. 1 pkt 2 – dodać przecinak po wyrazie „zwierzęcia” (zgodnie z zasadami interpunkcji).

2. Ust. 1 pkt 3. – nadać mu brzmienie:

„3) w pomieszczeniu, w którym znajduje się terrarium lub klatka, wszystkie przewody wentylacyjne, kanały instalacyjno-kanalizacyjne, wejścia do pomieszczeń sanitarnych i pomocniczych, okna, drzwi i inne otwory powinny być zabezpieczone tak, aby zwierzę które uciekło z terrarium albo klatki, nie mogło wydostać się poza to pomieszczenie;”

(przewodów i kanałów może być kilka i wszystkie powinny być zabezpieczone, zabezpieczyć należy także wejście do innych pomieszczeń – zalecenie zabezpieczenia pomieszczenia sanitarnego nie jest jednoznaczne).

3. Ust. 1 pkt 4 – dodać przecinak po wyrazie „miejsca” (zgodnie z zasadami interpunkcji).

4. Ust. 1 pkt 7 – dodać przecinek po „15 cm”, a po wyrazie „lub” dodać: „z” (wtrącenie należy zamknąć przecinkiem, nawet jeśli jest przez spójnikiem „lub”, a dodanie „z” zwiększa jednoznaczność zdania).

5. Ust. 1 pkt 8 – po wyrazie „zwierzę” zamiast wyrazu „następuje” wstawić przecinek (zgrabniej stylistycznie).

6. Ust. 1 pkt 9 – wykreślić wyraz „następuje” (zgrabniej stylistycznie).

7. Ust. 1 pkt 10 – wyraz „jest” wpisać po wyrazie „klatka”, zamiast po wyrazie „połączona” (zgrabniej stylistycznie).

8. Ust. 1 pkt 17 – wykreślić wyraz „głębokiej” i przecinek po wyrazie „podmurówce” (minimalna głębokość jest ściśle określona, a przymiotnik „głębokiej” niczego nie wnosi).

9. Ust. 2 – wstępowi do tego ustępu nadać brzmienie: *„2. Warunki przetrzymywania zwierząt niebezpiecznych z poszczególnych gatunków lub grup gatunków, związane z posiadaniem niezbędnego wyposażenia i spełnieniem innych wymagań.”* (warto jednoznacznie zaznaczyć, że to też są warunki przetrzymywania, a więc mieści się to w delegacji ustawowej).

10. Ust. 2 pkt 11 – punkt budzi kontrowersje prawne - w przypadku niektórych zwierząt z kategorii I to jest wskazane, jednak proponujemy rozważyć, czy nie należałoby dodać, że wymaga to także osób, mających uprawnienia do posiadania i obsługiwania tej broni (jeśli w rozporządzeniu nie będzie zaleceń dot. kategorii I).

11. Ust. 2 pkt 16 – we wstępie do tego punktu po wyrazach „w przypadku” dodać: „węży z”, i wykreślić wyraz „zwierząt”, a także wykreślić wyraz „węża” w lit. a (cały ten punkt dotyczy wyłącznie węży z gatunków jadowitych – należy to zaznaczyć we wstępie, a nie dopiero w lit. a).

12. Ust. 2 pkt 17 – zamiast „gatunków zwierząt” wpisać „zwierząt z gatunków” (konsekwentnie jak w całym rozporządzeniu, które dotyczy przetrzymywania zwierząt z gatunków niebezpiecznych, a nie całych gatunków).

13. Ust. 3 i 4 – zmienić kolejność tych ustępów (wówczas ustęp wprowadzający wyjątek dot. zwierząt jadowitych będzie bezpośrednio po ustępach dotyczących tej grupy).

14. Ust. 5 – dodać ustęp jednoznacznie wiążący ustępy 1 i 2 z tabelą i wyjaśniający, że tabela wskazuje, które z nich muszą być spełnione w odniesieniu do których gatunków lub ich grup. Może to być np. ust. 5 w brzmieniu:

„5. Przyporządkowanie warunków, o których mowa w ust. 1 i 2, do poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt niebezpiecznych, w odniesieniu do których należy je spełnić, przedstawia poniższa tabela.”

15. W nagłówku kolumny 4 dopisać: „(punkty ustępu 1)”, a w nagłówku kolumny 5 dopisać: „(punkty ustępu 2)”. Zwiększy to zrozumiałość tego uregulowania.

16. Skrócić zdecydowanie tę tabelę, łącząc grupy gatunków, dla których wpisano jednakowe warunki. Jeśli w ust. 5 załącznika jednoznacznie się wpisze, że przyporządkowanie dotyczy wyłącznie gatunków niebezpiecznych – w tabeli można używać skróconego pojęcia „wszystkie gatunki”, bez zaznaczania, że chodzi o „wszystkie gatunki niebezpieczne”. Np.:

1. *pajęczaki – wszystkie gatunki*
2. *warany – wszystkie gatunki*
3. *helodermowate – wszystkie gatunki*
4. *dusieciele – wszystkie gatunki*
5. *zmijowate – wszystkie gatunki*
6. *położowate – wszystkie gatunki*
7. *...* itp.

IV. UWAGA DO ZAŁĄCZNIKA NR 4

Objaśnienia do tabeli należy przenieść do tekstu rozporządzenia jako ustępy (patrz uwaga I.11).

W imieniu PTOP „Salamandra”

dr Andrzej Kepel
prezes Zarządu